

मराठी रूपांतर

वेळ: ३ तास

गुण: १००

सूचना:

- १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितो.
- ३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

प्रश्न १. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(२०)

- अ) आर्थिक वृद्धी आणि विकास यातील फरक लिहा.
- ब) लिंग विकास निर्देशांकाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- क) सेन यांच्या क्षमताधिष्ठित दृष्टिकोनावर चर्चा करा.

प्रश्न २ रा. खालील प्रश्नाची उत्तरे सोडवा. (कोणतेही दोन)

(२०)

- अ) प्रबळ चालना सिद्धांतातील तीन अविभाज्यतांचे सविस्तर वर्णन करा.
- ब) हॅरोड यांचे आर्थिक वृद्धी प्रतिमान सविस्तर लिहा.
- क) लेविस यांच्या अमर्याद श्रम पुरवठा प्रतिमानाचे परीक्षण करा.

प्रश्न ३ रा. खालील प्रश्नाची उत्तरे सोडवा. (कोणतेही दोन)

(२०)

- अ) मानवी भांडवलामध्ये आरोग्याची भूमिका विशद करा.
- ब) दारिद्र्य म्हणजे काय? शिरगणती निर्देशांक आणि दारिद्र्य तफावत या दारिद्र्य मापनाच्या पद्धती म्हणून स्पष्ट करा.
- क) स्थलांतर म्हणजे काय? स्थलांतराच्या परिणामावर चर्चा करा.

प्रश्न ४. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

(२०)

- अ) आर्थिक विकासातील पायाभूत सुविधांची भूमिका स्पष्ट करा.
- ब) आर्थिक विकासातील तंत्रज्ञानाची भूमिका विषद करा.
- क) नियोजनाच्या बाजूने व विरुद्ध युक्तिवाद लिहा.

प्रश्न ५ .स्पष्टीकरणात्मक टिपा लिहा.

(२०)

- अ) सहस्र विकासाची ध्येय
- ब) शुम्पीटर यांचा आर्थिक विकास सिद्धांत
- क) सर्वसमावेशक वृद्धीची वैशिष्ट्ये
- ड) हरित तंत्रज्ञान

किंवा

प्रश्न ५. बहुपर्यायी प्रश्न, योग्य पर्याय निवडा.

(२०)

१. आर्थिक विकास अर्थव्यवस्थेत _____ बदल आणतो .

अ.संख्यात्मक व गुणात्मक

ब.फक्त संख्यात्मक

क.फक्त गुणात्मक

ड .संख्यात्मक किंवा गुणात्मकही नाही

२ . अमर्त्य सेन यांच्या मते, _____ म्हणजे लोक प्रत्यक्षात काय करतात आणि काय आहेत ते संदर्भित करतात, ते लोकांचे यश आहे.

अ क्षमता

ब अधिकार

क कार्यरत

ड स्वातंत्र्य

३ . हरित जीडीपीची गणना करण्यासाठी _____ सूत्र वापरले जाते.

अ . जीडीपी + परदेशातून निव्वळ घटकांचे उत्पन्न

ब . जीडीपी + सी + आय + जी

क . जीडीपी- घसारा

ड . जीडीपी-नेट नैसर्गिक भांडवलाचा वापर

४ . शाश्वततेचे आधारस्तंभ _____ आहेत.

अ आर्थिक

ब सामाजिक

क पर्यावरणविषयक

ड या सर्व

५ . _____ मुलभूत क्षमतांमध्ये - आरोग्य, शिक्षण आणि आर्थिक संसाधनांवर नियंत्रण यामधील यशांमधील लैंगिक असमानतेबद्दल अंतर्दृष्टी प्रदान करते.

अ लिंग संबंधित विकास निर्देशांक

ब एकूण राष्ट्रीय उत्पादन

क दरडोई उत्पन्न

ड रिबी निर्देशांक

६ . लुईसच्या मते, _____ क्षेत्र हा अर्थव्यवस्थेचा एक भाग आहे जो पुनरुत्पादक भांडवल वापरतो.

अ . निर्वाह क्षेत्र

ब. भांडवलशाही क्षेत्र

क. परदेशी क्षेत्र

ड. कृषी क्षेत्र

७ . एकाच वेळी मोठ्या संख्येने उद्योग उभारण्यासाठी _____ ची आवश्यकता असते .

- अ उत्पादन कार्यात अविभाज्यता
- ब मागणीची अविभाज्यता
- क चतीच्या पुरवठ्यात अविभाज्यता
- ड सरकारी कामकाजाची अविभाज्यता

८. शुम्पीटरच्या मते, एकदा नवनिर्मिती यशस्वी आणि फायदेशीर झाली की, इतर _____ या क्षेत्राचे अनुसरण करतात

- अ वैयक्तिकरित्या
- ब झुडी सारख्या गुच्छात
- क कोणीही फॉलो करत नाही
- ड यापैकी एकही नाही

९ . हॅरॉड मॉडेलनुसार, नैसर्गिक वाढीचा दर _____ .

- अ वास्तविक वाढ दराची वरची मर्यादा निश्चित करते
- ब वास्तविक विकास दर आहे
- क नैसर्गिक घटकांद्वारे निर्णय घेतला जातो
- ड परदेशी गुंतवणुकीवर निर्णय घेतला जातो

१० . आर्थिक वाढीच्या टप्प्यांचा सिद्धांत _____ यांनी दिला आहे.

- अ रोस्टो
- ब रोडन
- क नेल्सन
- ड लीबेन्स्टाईन

११ . गिनी गुणांक हे एकूण असमानतेचे मापन आहेत आणि ते _____ दरम्यान कुठेही बदलू शकते.

- अ १ आणि २
- ब २ आणि ३
- क ० आणि १
- ड ० आणि अनंत

१२ . सरासरी दारिद्र्य अंतर _____ म्हणून परिभाषित केले आहे

- अ H/N
- ब TPG/N
- क TPG/H
- ड यापैकी काहीही नाही

१३ . सूक्ष्म वित्त _____ ला आर्थिक सेवा प्रदान करण्यासाठी वाढणारा उद्योग म्हणून उदयास आला आहे.

- अ . खूप गरीब लोक
- ब . श्रीमंत लोक
- क . खूप श्रीमंत लोक
- ड . वरील सर्व

१४ . _____ वाढ ही अशी संकल्पना आहे जी आर्थिक वाढीदरम्यान आर्थिक भाग घेणा-यांना समान संधी मिळवून देते आणि त्यासह समाजातील प्रत्येक घटकाद्वारे होणारे फायदे.

- अ . सर्वसमावेशक
- ब . टिकाऊ
- क . आर्थिक
- ड . उत्पन्न

१५ . _____ शिक्षणावरील सार्वजनिक अधिका-यांद्वारे खर्च करण्यात येणा-या पैशांचा आणि शैक्षणिक खर्चात त्याच्या गुंतवणूकीचा समावेश आहे.

- अ . खाजगी खर्च
- ब . सार्वजनिक खर्च
- क . सामाजिक खर्च
- ड . सामाजिक लाभ

१६ . तांत्रिक प्रगती _____ आहे जर श्रम आणि भांडवलाच्या दिलेल्या आदनांसह, नवकल्पना भांडवलाच्या किरकोळ उत्पादकतेच्या तुलनेत श्रमाची किरकोळ उत्पादकता वाढवते.

- अ . भांडवलाची बचत
- ब . श्रम बचत
- क . तटस्थ
- ड . यापैकी काहीही नाही

१७ . _____ पायाभूत सुविधांमध्ये आरोग्य आणि शिक्षण यासारख्या सेवांचा समावेश होतो.

- अ . आर्थिक
- ब . सामाजिक
- क . शारीरिक
- ड . यापैकी एकही नाही

१८ . _____ ही एक वैचारिक चळवळ आहे ज्यामध्ये लहान, श्रमिक, ऊर्जा कार्यक्षम, स्थानिक पातळीवर नियंत्रित प्रकल्पांचा समावेश आहे

- अ . योग्य तंत्रज्ञान
- ब . भांडवलाची बचत
- क . श्रम बचत
- ड . तटस्थ

१९. _____ नियोजन हे नियोजनाचा एक प्रकार आहे ज्यामध्ये आर्थिक निर्णय प्रक्रियेत स्थानिक समुदायांचा सहभाग असतो.

- अ सूचक
- ब विकेंद्रित
- क रचनात्मक
- ड दृष्टीकोनात्मक

२०. आज्ञेनुसार नियोजन, निरंकुश नियोजन, अत्यावश्यक नियोजन आणि बळजबरीने नियोजन ही _____ साठी पर्यायी नावे आहेत.

- अ प्रलोभन करून नियोजन
- ब दिशानिर्देशानुसार नियोजन
- क लोकशाही नियोजन
- ड दृष्टीकोन नियोजन
